

MEDELTIMEN

ÅR 500-1500

- Tidsperioden ***Antiken*** övergick ca 500 e. Kr. till den period som brukar kallas ***Medeltiden***.
Perioden kan delas in i tre delar:
- *Äldre medeltiden* (ca 500-1000 e. Kr)
- *Högmedeltiden* (ca 1000-1300 e. Kr)
- *Senmedeltiden* (ca 1300-1500 e. Kr)

RELIGION

- Religion var mycket viktigt
- Kristendomen hjälpte kungen att kontrollera folket
- Klassindelningen var kung, adelsmän, präster och bönder – ordningen hade Gud bestämt, Guds vilja
- Kyrkan var en samlingsplats
- Bibeln var skriven på latin och många kunde inte läsa
- Folket följde prästens ord eftersom han var utsedd av Gud

LIVET UNDER MEDELTIDEN

- Nästan alla var bönder
- Inga sjukhus – munkar och nunnor i klostren tog hand om de sjuka
- Rika godsherrar ägde ofta åkrar där bönderna kunde arrendera mark att odla på
- Godsherrn hade ensamrätt till jakt och fiske
- Inför strid tränades unga män till att bli riddare
- Bönderna hade inget att säga till om i samhället, utan det var endast de rika adelsmännen

- Männen bestämde och kvinnorna hade inget att säga till om
- Männen arbetade på gården och kvinnorna var hemma och skötte barnen och hushållet
- Äktenskap mellan kvinnor och män var ofta uppgjort och det var det ingen kärlek mellan makarna
- Barnen hjälpte till med jordbruket och arbetet på gården – vuxen vid 12 års ålder

LIVET I STADEN

- Inte många städer under medeltiden – de som fanns var små och smutsiga
- Inga skolor, få kunde läsa – lärling i städerna
- Lärling först, sedan gesäll och till sist mästare
- Mästaren kunde starta en egen verkstad
- Köpmän handlade med olika varor
- Som underhållning fanns män som var gycklare (jonglerade, spelade teater) och trubadurer som spelade musik

DIGERDÖDEN

- Pestsjukdom som spred sig under mitten av 1300-talet
- Ca en tredjedel av folket i Europa dog
- Pesten spreds av loppor som bodde i pälsen på råttor
- Råttorna fanns överallt i samhället och även på skepp som seglade mellan olika städer
- Norge först i Norden

UPPFINNINGAR

- Under senmedeltiden började man använda t ex hästen och vattnet mer effektivt
- Hästarna fick en selkrage och kunde lättare plöja jorden
- Vattenhjul drev t ex sågar och kvarnar
- Spinnrocken uppfanns på 1500-talet och enkla vävstolar
- Mekaniska ur tillverkades
- Kompassen uppfanns
- Boktryckarkonsten kom till

PENNINGHUSHÅLLNING

- Tidigare hade man bytt varor vid handel...
... under medeltiden började man använda mynt i stället
- Handeln ökade
- Vägarna förbättrades – handeln mer effektiv
- Städerna växte

FEODALA LÄNSSAMHÄLLET

- Istället för att använda fotsoldater i krig började man använda beväpnade ryttare
  - Stigbygeln hade uppfunnits som gjorde att riddare kunde rida på hästar med sin tunga utrustning
  - All utrustning, vapen och hästar till soldaterna kostade pengar...
  - Kungen gav stormännen ett område, ett län där de fick ta in skatt från bönderna
  - Stormännen skulle istället bidra med krigsryttare
- feodalism
- Kungen fick svårare att kontrollera hela sitt land och kungens makt försvagades efter ett tag...